

Посесор Анастасія Юрїївна,
студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Пожидаєва М.А.**

БАНКІВСЬКА ТАЄМНИЦЯ

Правова категорія “банківська таємниця” є надзвичайно важливим елементом відносин у банківській практиці.

Банківська таємниця не є відносинами, але вона може розглядатися як об’єкт відповідних правовідносин, при цьому відносин як між банком і клієнтом, так і за участю відповідних державних органів, визначених законом.

Поняття банківської таємниці слід розглядати через призму такої правової категорії, як інформація. Разом з тим, не можна ототожнювати ці поняття. Інформація є елементом того правового режиму, за допомогою якого забезпечується збереження банківської таємниці.

Інформація, що є об’єктом банківської таємниці, належить до інформації з обмеженим доступом, яка за своїм правовим режимом поділяється на конфіденційну і таємну.

Конфіденційна інформація - це відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов.

Особливість конфіденційної інформації полягає в тому, що її власник самотійно визначає її обсяг та межі поширення. Лише окремо визначені

законом певні відомості можуть бути визначені таємною інформацією. Так, відповідно до ст. 1 Закону України “Про державну таємницю” від 21 січня 1994 р., одним з видів таємної інформації є державна таємниця [4].

Банківська таємниця - інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку в процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним чи третім особам при наданні послуг банку і розголошення якої може завдати матеріальної чи моральної шкоди клієнту. Відповідно до ЗУ “Про банки і банківську діяльність” до банківської таємниці відносять відомості та інформацію: 1) про банківські рахунки клієнтів, у тому числі кореспондентські рахунки банків у НБУ; 2) про операції, проведені на користь чи за дорученням клієнта, та здійснені ним угоди; 3) про фінансово-економічний стан клієнтів; 4) про системи охорони банку та клієнтів; 5) про організаційно-правову структуру юридичної особи - клієнта, її керівників, напрями діяльності; 6) стосовно комерційної діяльності клієнтів чи комерційної таємниці, будь-якого проекту, винаходів, зразків продукції та інша комерційна інформація; 7) щодо звітності банку, за винятком тієї, що підлягає опублікуванню; 8) про коди банків для захисту інформації.

Банк має право надавати інформацію, що становить банківську таємницю, іншим банкам і НБУ в обсягах, необхідних при наданні кредитів і банківських гарантій [1,5].

Науковці вважають, що банківська таємниця — це комплексний інститут, а сам термін припускає дві інтерпретації. У вузькому розумінні банківська таємниця — це обов’язок банку зберігати в таємниці операції клієнтів від сторонніх осіб, насамперед конкурентів того чи іншого клієнта банку, операції, рахунки та вклади (депозити) своїх клієнтів і кореспондентів. У широкому розумінні - це різновид службової таємниці, тобто конфіденційна інформація щодо клієнта, яка стала відома службовцю банку [2].

Характеризуючи правовідносини банківської таємниці необхідно зазначити, що ці правовідносини є відносними, з чітко визначеним суб’єктивним складом. Вони виникають виключно як правові відносини і в іншій якості існувати не можуть, тому являють собою особливий вид суспільних відносин. Специфічний характер обов’язку банку по утриманню від вчинення дій по розголошенню інформації зумовлює переважно пасивний характер правовідносин.

До суб’єктів правовідносин банківської таємниці належать суди, органи прокуратури, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової служби України, Державної виконавчої служби, Антимонопольного комітету України, особи, зазначені власником рахунку в заповідальному розпорядженні банку, державні нотаріальні контори, приватні нотаріуси, іноземні консульські установи у справах спадщини [3, с.249-250].

Службовці банку при вступі на посаду підписують зобов’язання щодо збереження банківської таємниці. Керівники та службовці банків зобов’язані не розголошувати та не використовувати з вигодою для себе чи для третіх осіб конфіденційну інформацію, яка стала відома їм при виконанні своїх службових обов’язків.

Порушення норм щодо збереження банківської таємниці тягне за собою поряд з цивільною також адміністративну та кримінальну відповідальність. У разі розголошення інформації, що становить банківську таємницю, до банківської установи може бути застосована відповідальність у формі відшкодування завданих збитків. Клієнт вправі вимагати від банку відшкодування також моральної шкоди у порядку, передбаченому ст. 1167 ЦК України [4].

Виконання зобов'язання банком щодо збереження банківської таємниці здійснюється на підставі імперативних та відсильних норм ст. 1076 ЦК України. Такий підхід законодавця забезпечує захист прав та інтересів клієнтів незалежно від того, чи була прямо передбачена умова щодо збереження банківської таємниці у договорі банківського рахунку.

Таким чином, банківська таємниця - це встановлена законом та гарантована банком система правових і спеціальних технічних засобів, що забезпечують правовий режим обмеженого доступу до інформації про банківській рахунок, операції за рахунком і відомості про клієнта.

Список використаних джерел:

1. ЗУ «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс], - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121> -14
2. Ващенко Ю.В. Банківське право: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 344с. [Електронний ресурс], - Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/view/2753/14/>
3. Гетманцев Д.О., Шукліна Н.Г. Банківське право України: - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 344 с. [Електронний ресурс], - Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Hetmantsev_Danylo/Bankivske_pravo_Ukrainy.pdf
4. Дзера О.В. Цивільне право України. Особлива частина: Навч. посібник.- К.: Юрінком Інтер, 2004. [Електронний ресурс], - Режим доступу: http://pidruchniki.com/1831071049907/pravo/bankivska_tayemnitsya
5. Офіційне інтернет представництво «Національний банк України»